

Na Trakcie

gród poznański

Trakt Królewsko-Cesarski
w Poznaniu

Ostrów Tumski w XI w.

Wizualizacja: P. Walichmowski

■ Poznański gród stał się ok. poł. X w. centralnym ośrodkiem piastowskiej władzy w nowo powstałym państwie

Pierwszy, niewielki gród z drewnianą zabudową powstał w północnej części Ostrowa Tumskiego najpóźniej na przełomie IX i X w. w miejscu świętym zarówno ze względów komunikacyjnych, jak i strategicznych. Mieszko I przebudował go ok. połowy X w. w potężny zespół obronny, który zdaniem części historyków stał się centralnym ośrodkiem piastowskiej władzy w nowo powstałym państwie.

...dawny królów Polskich zamek

Pierwotny gródek (o średnicy wewnętrznej ok. 40 m) został wówczas znacznie powiększony na potrzeby księcia i jego dworu. W miejscu obecnego kościoła pw. Najświętszej Marii Panny powstała kamienna, dwukondygnacyjna siedziba Mieszka – prawdopodobnie pierwsza monumentalna budowla w państwie Piastów. Odkrycie jej relikwów w 1999 r. przez prof. Hannę Kočkę-Krenz i jej zespół stało się sensacją archeologiczną.

Mieszko, zgodnie ze zwyczajem epoki, sprawował rządy podróżując między ważniejszymi grodami swojego państwa. Kiedy zatrzymywał się w Poznaniu, miał do prywatnego użytku pokoje na piętrze palatium (ok. 190 mkw), na parterze nato-

miast reprezentacyjną salę (102 mkw!), kancelarię – jak pozwalają sędzić dokonane tam znaleziska m.in. tłoków pieczętnych i bulli oraz (zapewne) skarbczyk. Całość potoczona była z ufundowaną (prawdopodobnie) przez Dobrawę kaplicą pw. Najświętszej Marii Panny, która posiadała zarys krzyża łacińskiego. Do palatium przylegała pracownia złotnicza, w której wykonywano kunsztowne ozdoby dla książęcej rodziny i sprzęty liturgiczne.

...biskupią godnością zaszczycony

W drugiej połowie X w. do części książęcej dobudowano od wschodu drugi, nieco większy człon (tzw. katedralny). Wzniesiono w nim kamienne baptysterium, którego relikty zachowały się pod nawą główną obecnej katedry (nie wszyscy historycy uznają tę interpretację). Inicja-

tywę budowy katedry, która stanęła później na miejscu baptysterium, wiąże się bądź z biskupem Jordannem, bądź z czasami późniejszymi (więcej o katedrze – w kolejnym tekście). Człon katedralny zamieszkiwali prawdopodobnie możni sprawujący w państwie Mieszka ważne funkcje administracyjne i militarne.

W tym samym czasie powstała też osada na Zagórzu, w której mieszkała ludność pracująca na rzecz księcia i jego otoczenia. Każdy z członów grodu otoczony był solidnym wałem obronnym.

...stolica (...) leży nad rzeką Wartą

Na przełomie lat 70. i 80. X w. poznański gród utracił pozycję na rzecz Gniezna, zyskał natomiast militarne znaczenie – bronił dostępu do centrum państwa (zapewne) przed najazdami niemieckimi. Z tego względu pod koniec X w. został od strony północnej powiększony o kolejny człon, którego potężne, o szerokości dochodzącej do 25 metrów u podstawy wały (najpotężniejsze z piastowskich grodów!) przebiegały wzdłuż dzisiejszej ulicy ks. Posadzego.

W 1039 r. Ostrów Tumski został zniszczony podczas najazdu Brzetysława. Mimo odbudowy, wraz z przeniesieniem przez Kazimierza Odnowiciela stolicy Polski do Krakowa (XI w.), stracił na znaczeniu.

Daina Kolbuszewska

Terra Incognita – Odkryj Ostrów Tumski!

Centrum Turystyki Kulturowej Trakt zaprasza do udziału w całorocznej akcji, podczas której odkryjemy wielką historię Ostrowa Tumskiego. Z nami dowiesz się więcej!

Reportaż 5.02. g. 15.10 Radio Emaus **Prelekcja** 8.02. g. 19 Cafe Misja **Wycieczka** 11.02. g. 12, spotkanie przy kościele NMP, wstęp bezpłatny